

Ž g a n j e p u s t a.

Zimsko solnce se čez poldan nagiba in jo urno proti zatonu spè; v prostorni kmečki veži skerbna gospodinja semtertje teka, ne ustavi nog, da bi z očmi skup trenula, ne opešajo jej roke, vedno jih giblje, sadaj mesnino v razbeljeno peč pristavlja, ali okusne klobase prevrača, sadaj zarumenelo pečenko verti ali praži.

Nad večernimi holmi že zadnje solnce v tancih hlapovih miglja, še enkrat se ozre na veseli dan, ter zderkne za hribe, da bi jutrašnjega dne spet tiho puščobo obsijalo. Bolj in bolj preganja svitlobo mrak iz doline; le še ledene kopice zračnih planin se zlata leskečejo in okroglo nebo spreminjavastih barv igra.

Tihota, vedna spremljevalka mirne noči, se po vasi razteguje, tolčenje in ropotanje neha, vpitje in krik obmolke; že se tudi nad hišami visoko v cerkvenim stolpu veliki zvon svečavno oglasi in po večernim zraku doné vse prebivavce k molitvi spodbada. Z gorečimi željami se vsak zahvali za odrešenje sveta, kar velik hrup po občinski ledini zaženó. Kaj mora neki to biti? Ali je nas Bog s hudo nesrečo ognja obiskal, ali se je kaka druga nesreča pripetila? Odvrčuj Bog od nas vselej požare; nobena nesreča naj se nam ne naključi, sadaj le vesela mladina pust zažiga. Pustni večer je mladeži, kar mi je znano vsaj med Mengšem, Kamnikom, Cerkljami in Kranjem čas neznane radosti. Hlapčiči in dečle vsake vasi oklepane metle, na drogih natakunjene škopnike, otepe, brinove butare s perišem tlečih šibinj zaneté, slama se ko blisk obližne, brinje prasketa, verše ga plamteč zubelj zagerne in očem perkrije. Lahkonožni otroci se z gorečimi baklami na široki pašnik v teku spusté, ondi po trati skakljajo in cincajo, verté se in plesaje bakle kviško lučajo in šterkajo. Kakor zvarjeno goreče železo pod kladvom svitel curk brezbrojnih isker odsiplje, da po tleh padaje cverketajo, ravno tako se od bakel po zraku plavajoči oblacič žarnih ogorkov utrinja, se guglje in ziblje po nemirni sapi, da vso dolino v ognjeno morje spreoberne. Tudi dečki vpijejo in vriskajo, da šunder do nebes rine. V okolnih brežinah, planinskih berdih hočejo tudi prebivavci pokazati, da pri njih živo vkoreninjenih šeg čistanih preddedov ptuje navade še niso spodrinule. Nakopičenim vejam podtaknejo žerjavice, dim suklja, ognjen steber se veselo kviško zaganja; vsa dolina je tako z rudečim vencem gorečih germad obdana. Mnogoteri občutljivi dušo gledavca spreminjajo, ko bliš in svitloba noč premagata, ko kervava zarja po oblacih stopi, da se po drevji in po ljudeh rudeča luč razlije.

Nevedama se misel ptujcu vrine, kaj bi to žganje neki pomenilo. Radovedno se oberne h kacemu domačemu, spominj tega otročjega praznika zvedeti. Pa malo se še ve od pomembe; le stara navada pravijo, je to. Domač sim, pa meni se je doletas ravno taka godila, dokler mi ni sivobrad mož povedal, da so naši predniki vsako leto obsorej povesimo prediva zažgali, ga po zraku naravnost zagnali ajdovski Boginji (morde Kupali?) v čast. Dalje ko je po zraku goreče predivo derknulo, večí lan je druge pomladi zrasel. Odtod ta navada izvira; le mesto prediva sadaj metle, slamo in brinove veje zažigajo. Včasi si tudi več vasi le eno ledino zbere; semkej prihrume vsi dečki pust žgat; velike burke uganjajo, nekteri se naslednje še celo kej spulijo in skavsajo. In tako preteče veseli pustni večer.